ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი

2017 წლის
სამეცნიერო ანგარიში

საჯარო მმართველობისა და ელექტრონული ბიზნესის დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი: პროფესორი გენადი იაშვილი

სამეცნიერო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა:

პროფესორები:

კონსტანტინე აბულაძე;
გიორგი ბაღათურია;
შოთა დოღონაძე;
ალექსანდრე ედიბერიძე;
გენადი იაშვილი;
თინათინ იაშვილი;
ირინე იაშვილი;
მარიამ ცაცანაშვილი;
ოთარ ქოჩორაძე.

ასოცირებული პროფესორები:

ოთარ ბაღათურია;
დავით ლელაძე;
ნუნუ ოვსიანიკოვა;
თამარ რევაზიშვილი;
მიხეილ ქანთარია.
გელა ჭიკაძე.

ასისტენტ პროფესორები:

მაგდა ბაქანიძე;
ბესიკ შერაზადიშვილი;
ზაზა ქოიავა;

ასისტენტი: სოფიო დოღონაძე

I. 3. შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები (ეხება როგორც უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებს, ისე მასთან არსებულ დამოუკიდებელ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებსა და სსიპ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებს)

	პროექტის დასახე-ლება მეცნიერების დარგისა და სამეც-ნიერო მიმართულე-ბის მითითებით	დამფინანსებელი ორგანიზაცია	პროექტის ხელმძღვანელი	პროექტის შემსრულებლები

1	საქართველოს ეროვნული თავდაცვის მართვის პრობლემები და მათი გადაჭრის გზები	სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდი	სტუ-ს ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საჯარო მმართველობისა და ელექტრონული ბიზნესის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი - გენადი იაშვილი	სტუ-ს ბიზნესტექნოლოგიებ ის ფაკულტეტის საჯარო მმართველობის სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტი - ვეფხვია გრიგალაშვილი

1. პროექტის არსი და მიზანი:

პროექტი წარმოადგენს საქართველოს ეროვნული თავდაცვის მართვაში არსებული პრობლემების პირველ სისტემურ მეცნიერულ კვლევას, რომლის მიზანია მშვიდობიანობის დროს საქართველოს სახელმწიფო თავდაცვის მეცნიერულად დასაბუთებული მართვის ოპტიმალური მოდელის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა.

დასახელებული მიზნის მისაღწევად იგეგმება შემდეგი ამოცანების გადაწყვეტა:

- შესწავლილი იქნება და გაანალიზდება საქართველოს ეროვნული თავდაცვის პოლიტიკური დაგეგმვისა და ადმინისტრაციულ-სახელმწიფოებრივი მართვის არსებული მდგომარეობა;
- განხორციელდება საქართველოს სახელმწიფო თავდაცვის პოლიტიკურ დაგეგმვაში არსებული პრობლემების კვლევა;
- ჩატარდება საქართველოს სახელმწიფო თავდაცვის ადმინისტრაციულ-სახელმწიფოებრივ მართვაში არსებული მმართველობითი კრიზისების კვლევა და სისტემური ანალიზი;
- შესწავლილი იქნება ესტონეთის და ლიტვის თავდაცვის პოლიტიკური დაგეგმვისა და მართვის გამოცდილება;
- კვლევის შედეგებზე და ბალტიის სახელმწიფოების გამოცდილებაზე დაყრდნობით შემუშავდება ეროვნულ საჭიროებებზე მორგებული მეთოდური რეკომენდაციები;
- სამეცნიერო კვლევისა და ანალიზის შედეგად ჩამოყალიბდება წინადადებები და რეკომენდაციები საქართველოს თავდაცვის მართვის ოპტიმიზაციისა და გაუმჯობესების მიმართულებით;

მეთოდური რეკომენდაციების პრაქტიკული აღსრულების მიზნით, რეკომენდაციები, საკანონმდებლო წინადადების სახით ან/და სამოქალაქო ინიციატივის ფორმატში, განსახილველად წარედგინება საქართველოს პარლამენტს ან/და შესაბამის სახელმწიფო დაწესებულებას.

II. 1. პუბლიკაციები

ა) საქართველოში

სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	გ. იაშვილი, თ. იაშვილი, ბ. შერაზადიშვილი	,,მცირე და საშუალო ბიზნესის მართვა"	საგამომცემლო სახლი "ტექნიკური უნივერსიტეტი". თბილისი. 2017	365

2	გ. იაშვილი, თ. იაშვილი, ბ. შერაზადიშვილი	„დროის მენეჯმენტი – თეორია და პრაქტიკული სავარჯიშოები“	საგამომცემლო სახლი “ტექნიკური უნივერსიტეტი“. თბილისი. 2017	144
3	ალ. ედიბერიძე დ. კაპანაძე თ. ქვანია	,,ელექტრონული ბიზნესი“	საგამომცემლო სახლი “ტექნიკური უნივერსიტეტი“. თბილისი. 2017	357

1. მცირე და საშუალო ბიზნესი შემდგომი ათწლეულის განმავლობაში მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს, როგორც ახალი სამუშაო ადგილების შექმნაში, ისე ქვეყნების ეკონომიკური ზრდის შენარჩუნებაში, ამიტომ მცირე და საშუალო ბიზნესის პრობლემები გახდა კვლევების საგანი. მოცემულ სახელმძღვანელოში განხილულია: მცირე ბიზნესის არსი და მისი თავისებურებანი, მცირე და საშუალო წარმოების მართვა, კონკურენციის პირობების ანალიზი საქმიან გარემოში, მცირე ბიზნესის ორგანიზაციულ-სამართლებრივი საფუძვლები, სტრატეგიის შემუშავების პროცესი მცირე და საშუალო საწარმოებში, მცირე და საშუალო ბიზნესის მენეჯმენტი, მცირე და საშუალო ბიზნესის ინტერნაციონალიზაცია, მცირე და საშუალო საწარმოების ფინანსების მართვა და ა.შ. სახელმძღვანელო მომზადებულია უმაღლესი საუნივერსიტეტო განათლების სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისად. ჩვენ მიერ წარმოდგენილი თეორიული მასალა და პრაქტიკული სავარჯიშოები, რომლებიც ქართველი და უცხოელი სპეციალისტების დიდ გამოცდილებას ეყრდნობა, ვფიქრობთ, კარგი დამხმარე იქნება „მცირე და საშუალო ბიზნესის“ სფეროთი დაინტერესებული ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის სტუდენტებისთვის, ასევე პროფესორ–მასწავლებლებისათვის, მცირე და საშუალო წარმოებების ხელმძღვანელებისათვის, მეწარმეებისათვის და ამ საკითხებით დაინტერესებული მკითხველთა ფართო წრისათვის.

2. ყოველ ადამიანს აქვს ძვირფასი კაპიტალი - დრო. მისი ატრიბუტია შეუქცევადობა, რაც ნიშნავს, რომ დრო მომდინარეობს მხოლოდ ერთი მიმართულებით - წარსულიდან მომავლისკენ. დროის კაპიტალის აღდგენა შეუძლებელია. მას ვერასდროს, ვერანაირი ოპერაციის შედეგად ვერ მოიპოვებ, ვერ შეინახავ, ვერ დააგროვებ, ვერ გაამრავლებ, ვერ გაასხვისებ. ერთადერთი რაც ძალგვიძს, ეს ჩვენს ხელთ არსებული უძვირფასესი რესურსის რაციონალური გამოყენებაა. დროის მართვის საფუძვლების ცოდნა, იმის კონტროლი, თუ რას, როგორ და როდის ვაკეთებთ, დაგვეხმარება გავზარდოთ ჩვენი საქმიანობის ეფექტურობა, ამასთან გავითვალისწინოთ, რომ კონტროლი არ ნიშნავს ცხოვრების მკაცრ რეჟიმს, რომლის მიხედვით, თვით ყველაზე უმნიშვნელო გადახვევაც კი დაუშვებელია.

სახელმძღვანელო მომზადებულია უმაღლესი საუნივერსიტეტო განათლების სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისად. ჩვენ მიერ წარმოდგენილი თეორიული მასალა და პრაქტიკული სავარჯიშოები, რომლებიც ქართველი და უცხოელი სპეციალისტების დიდ გამოცდილებას ეყრდნობა, ვფიქრობთ, კარგი დამხმარე იქნება „დროის მენეჯმენტის“ სფეროთი დაინტერესებული ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის სტუდენტებისათვის. აგრეთვე, საინტერესო იქნება ამ საკითხებით დაინტერესებულ მკითხველთა ფართო წრისათვის.

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა-ური, ჟურნალის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/ კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვ· რაო.
1	გ. იაშვილი, ბ. შერაზადიშვილი	„დროის მენეჯმენტის ძირითადი პრინციპები“	მე–2 საერთაშორისო სამეცნიერო–პრაქტიკული კონფერენციის „თანამედროვე მენეჯმენტის თეორია და პრაქტიკა“ მასალების კრებული	სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი თბილისი, 3–4 მაისი 2017 წ.	5
2	გ. იაშვილი, გ. ებრალიძე	„სახელმწიფო ინსტიტუტის, სამოქალაქო საზოგადოების და მათი ურთიერთქმედების ფუნქციების ტრანსფორმაცია გლობალიზაციის პირობებში“	სტუ–ს ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მასალები.	სტუ–ს ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი თბილისი. 19–20 მაისი, 2017	4
3	გ. იაშვილი, ლ. ცომაია	„კორუფციის ანალიზი საჯარო სამსახურში და ანტიკორუფციული პოლიტიკის შემუშავების პროცესი“	სტუ–ს ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მასალები.	სტუ–ს ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი თბილისი. 19–20 მაისი, 2017	4
4	გ. იაშვილი, ვ. გრიგალაშვილი,	,,საქართველოს შეიარაღებულ ძალებზე დემოკრატიული კონტროლის სახელისუფლებო მექანიზმები“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №3(43) თბილისი. 2017	7
5	გ. იაშვილი, თ. იაშვილი, ბ. შერაზადიშვილი	„დროის აღრიცხვისა და კონტროლის სისტემა, როგორც ამოცანების ეფექტური გადაწყვეტის საშუალება“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №4(44) თბილისი. 2017	9
6	დ. ლელაძე, ლ. ჯღარკავა	,,საჯარო მმართველობის ინოვაციური სწავლება, როგორც არსებულ პრობლემებსა და საჭიროებებზე გამიზნული ფიქრის შედეგი“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №4(44) ტომი I თბილისი. 2017	10

7	გ. ბაღათურია, მ. აბაშიშვილი	,,საჯარო მმართველობის მსოფლმხედველობითი საფუძვლები“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №3(43) თბილისი. 2017	13
8	გ. ბაღათურია ნ. ლომსაძე	,,სასამართლო სისტემის კიბერნეტიკული მოდელი“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №3(43) თბილისი. 2017	8
9	შ. დოღონაძე ს. დოღონაძე	,,საჯარო მმართველობის პრინციპები და ორგანიზაციების ფუნქციონირების რეგულირება“	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“ შრომების კრებული II,	სტუ თბილისი. 2017	6
10	ს. დოღონაძე, ა. ონოფრიშვილი	,,საჯარო მმართველობის ორგანიზაციები და მათი საქმიანობის რეგულირების ძირითადი პრინციპები“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №2(42) თბილისი. 2017	12
11	გ. ბაღათურია ხ. მურადიშვილი	,,პატარა ქვეყნის - საქართველოს - გადარჩენის სტრატეგიისთვის“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №2(42) თბილისი. 2017	13
12	ო. ბაღათურია ხ. მარკოზაშვილი	,,საქართველოში სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ტრაექტორია“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №1(41) თბილისი. 2017	8
13	ნ. ოვსიანიკოვა დ. ბაღათურია	,,კიბერნეტიკული მეთოდის გამოყენების შესაძლებლობა საჯარო მმართველობაში“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №1(41) თბილისი. 2017	6
14	ო. ბაღათურია	,,საჯარო მმართველობის	სტუ-ს სამეცნიერო	სტუ	5

	მ. ჯახაია	საზოგადოებრივი ურთიერთობების (PR) სპეციალური კურსის შემუშავების საკითხის აპრობაციისთვის“	ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	№1(41) თბილისი. 2017	
15	ო. ბაღათურია ხ. მარკოზაშვილი	,,სამოქალაქო საზოგადოებისა და სახელმწიფოს ურთიერთმიმართებას“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №1(41) თბილისი. 2017	4
16	თ. რევაზიშვილი	,,მდგრადი განვითარება და ,,მწვანე“ ეკონომიკა“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №4(44) ტომი II, თბილისი. 2017	4
17	ო. ქოჩორაძე	,,პოლიტიკური ცნობიერება, როგორც სახელმწიფოს პოლიტიკური უშიშროების დვრიტა (კონცეპტუალური სქემა)“	წმინდა გრ. ფერაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი.	შრომების კრებ. V. გამომც. „მწიგნობარი“. თბილისი, 2017	12
18	ო. ქოჩორაძე	,,სახელმწიფოს პოლიტიკური უშიშროების მეცნიერული მართვის თანამედროვე განზომილებები“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №3(43) თბილისი. 2017	5
19	ო. ქოჩორაძე	,,სულიერი უშიშროება, როგორც ეროვნული უშიშროების შენარჩუნების აუცილებელი პირობა“	სტუ-ს სამეცნიერო ჟურნალი ,,ხელისუფლება და საზოგადოება“ (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)	სტუ №4(44) ტომი II, თბილისი. 2017	11

1. აღსანიშნავია, რომ თუნდაც ძალზე კვალიფიციური და გამოცდილი ხელმძღვანელი, რომელიც მაღალი რეპუტაციით სარგებლობს, ხშირად უშვებს შეცდომას რესურსების განაწილებასთან მიმართებაში. მაღალი რანგის ხელმძღვანელი პირებისთვის ჩატარებული გამოკითხვები ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში აჩვენებს, რომ მათი (ხელმძღვანელი პირების) სამუშაო დროის საკმაოდ დიდი ნაწილი იხარჯება ფუჭად. ზოგიერთი მათგანი ბევრად უკეთ შეძლებდა საკუთარი მმართველობითი ფუნქციებვის შესრულებას, ხშირად რომ არ ექცეოდეს სტრესულ ვითარებაში დროის უკმარისობის გამო.

2. სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების თანამედროვე ეტაპი დაკავშირებულია სერიოზულ ცვლილებებთან, რომელიც გლობალიზაციის პროცესების ზეგავლენით სოციუმის ყველა სფეროში ხდება. დაწყებული XX საუკუნის 80–იან წლებიდან, გლობალიზაციის თემა და მისი სხვადასხვა გამოვლენა გახდა აქტიური კვლევების და მსოფლიო თანამეგობრობის განხილვის საგანი.

გლობალიზაციაზე შეხედულებები და შეფასებები განსხვავებულია და ხშირად ატარებს ურთიერთგამომრიცხავ ხასიათს.

სტატიაში განხილულია სახელმწიფოს ფუნქციების ცვლილებები და მისი უფლებამოსილების შემცირება, რომელმაც დაკარგა საკუთარი ტრადიციული ფუნქციების მნიშვნელოვანი ნაწილი.

3. კორუფცია უარყოფით გავლენას ახდენს თანამედროვე დემოკრატიული ქვეყნის განვითარებაზე, კანონის უზენაესობის განმტკიცებასა და ადამიანის ძირითადი უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვაზე. კორუფცია ხელს უშლის ქვეყნის ეკონომიკურ წინსვლას, ბიზნესის განვითარებასა და ინვესტიციების ზრდას ქვეყანაში. ამასთან, ქრთამის აღება, სახელმწიფო რესურსების მისაკუთრება, ინტერესთა კონფლიქტი, ზეგავლენით ვაჭრობა, ფავორიტიზმისა და ნეპოტიზმის შემთხვევები აფერხებს საჯარო ინსტიტუტების მიმართ საზოგადოების ნდობას და დიდ უკმაყოფილებას იწვევს საჯარო სამსახურებისადმი. შესაბამისად, კორუფციის პრევენცია, სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ინსტიტუტებში კორუფციული პრაქტიკის აღმოფხვრა საქართველოს ხელისუფლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს. სტატიაში განხილულია ანტიკორუფციული პოლიტიკის შემუშავების პროცესი საჯარო სამსახურში.

4. სტატია ეხება საქართველოს შეიარაღებულ ძალებზე დემოკრატიული კონტროლის სახელისუფლებო მექანიზმებს. სტატიაში განხილულია სამოქალაქო-სამხედრო ურთიერთობის თანამედროვე კონცეფციისა და სახელმწიფოს დემოკრატიული მმართველობის არსებითი შემადგენელი კომპონენტი - დემოკრატიული კონტროლი სამხედრო ძალებზე, კერძოდ, ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა საქართველოს შეიარაღებულ ძალებზე დემოკრატიული კონტროლის განხორციელების სახელისუფლებო მექანიზმების თავისებურებებზე მსჯელობას. სტატიაში განხილულია საქართველოს შეიარაღებულ ძალებზე დემოკრატიული კონტროლის სახელისუფლებო მექანიზმები.

5. ყოველ ადამიანს აქვს ძვირფასი კაპიტალი - დრო. მისი ატრიბუტია შეუქცევადობა, რაც ნიშნავს, რომ დრო მომდინარეობს მხოლოდ ერთი მიმართულებით - წარსულიდან მომავლისკენ. დროის კაპიტალის აღდგენა შეუძლებელია. მას ვერასდროს, ვერანაირი ოპერაციის შედეგად ვერ მოიპოვებ, ვერ შეინახავ, ვერ დააგროვებ, ვერ გაამრავლებ, ვერ გაასხვისებ. ერთადერთი რაც ძალგვიძს, ეს ჩვენს ხელთ არსებული უძვირფასესი რესურსის რაციონალური გამოყენებაა. დროითი რესურსი ისეთივე მნიშვნელობის მქონეა, როგორც მაგალითად: მატერიალური რესურსი, ინფორმაცია, ტექნიკა, პერსონალი. სამუშაო დროის არაეფექტურმა მართვამ შეიძლება გამოიწვიოს მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ზარალი, ვინაიდან ადამიანის შრომითი ენერგიის არარაციონალურმა გამოყენებამ შეიძლება მინიმუმამდე შეამციროს ორგანიზაციის კონკურენტუნარიანობა. თანამედროვე დასავლური დროის მენეჯმენტისათვის დამახასიათებელია ჰუმანიზაციისა და დიფერენციაციის ტენდენციები. რაც პრიორიტეტს ანიჭებს ინდივიდუალურ დროის მენეჯმენტს, დაკავშირებულს პიროვნულ ზრდასთან და თვითგანვითარებასთან (საკუთარი თავის მართვა), აქ განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ფსიქოლოგიურ ასპექტებს. სტატიაში განხილულია დროის აღრიცხვისა და კონტროლის სისტემის აქტუალური საკითხები.

6. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საჯარო მმართველობის ინოვაციური სწავლება არის არსებულ პრობლემებსა და საჭიროებებზე გამიზნული ფიქრის საშუალება. სწავლების ეს მიდგომა ეხმარება საჯარო მმართველობის მიმართულების სტუდენტებს იმის გააზრებაში, თუ როგორი საჯარო მოხელეები უნდა იყვნენ და როგორები არ უნდა გახდნენ მომავალში; როგორ გამოიყენონ გარემოში არსებული პრობლემების მოგვარების ბერკეტები ინოვაციური ტექნოლოგიების გამოყენებით. სტატიაში განხილულია სწავლის სტრატეგიები. სწავლის სტრატეგია გულისხმობს შემეცნებითი პროცესების მიზანმიმართულ გამოყენებას სწავლის დროს. იგი აიოლებს ახალმიღებული ინფორმაციის აღქმას, გადამუშავებას და გონებაში შენახვას.

7. სტატიაში განხილულია საჯარო მმართველობის თეორიის განვითარების ეტაპები გაანალიზებულია სოკრატეს, პლატონის, არისტოტელეს, თომა აქვინელის, მარტინ ლუთერის, თუკიდიდეს, სვეტონიუსის, მაკიაველის, მორგენთაუს, კ.იასპერსის, თომას ჰობსის, ჯონ ლოკის, ჟან-ჟაკ რუსოს, შარლ მონტესკიე, ალექსის დე ტოკვილის, მარქსის, პოპერის მოსაზრებები სახელმწიფო მართვის შესახებ. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა პოლიტიკური რეალიზმის, ხელშეკრულებითი სახელმწიფოსა

და კომუნისტური თეორიის საკითხებს. გამოთქმულია ვარაუდი, რომ თანამედროვე პოლიტიკურ ურთიერთობებს კვლავ ძალის პოლიტიკა წარმართავს და არა ზნეობრივი ნორმები, ამდენად საქართველოს მსგავსმა მცირე ქვეყანამ განსაკუთრებით კარგად უნდა გაითვალისწინოს პოლიტიკური რეალიზმის კანონები.

8. სტატიაში განხილულია სასამართლო სისტემაში მართვის კიბერნეტიკული მოდელის გამოყენების შესაძლებლობა. კიბერნეტიკული თვალთახედვით სასამართლო სისტემა წარმოდგენილი უნდა იქნას როგორც ერთიანი მართვის ობიექტი, რომლის ფუქნციონირებას ახასიათებს ფაქტორების ოთხი ჯგუფი: შესასვლელი და გამოსასვლელი ფაქტორები, მმართველი ზემოქმედება, „ხმაური" და უკუკავშირის რგოლი. ნაშრომში მოცემულია ამ ფაქტორთა შესაძლო შინაარსი სასამართლო სისტემისთვის. ამასთან ერთად, მთლიანი სასამართლო სისტემა, კიბერნეტიკული თვალსაზრისით შედგება ქვესისტემებისგან - რაიონული (საქალაქო), სააპელაციო და უზენაესი სასამართლოებისგან, რომელთა ოპტიმალურობის კრიტერიუმები უნდა აკმაყოფილებდეს საერთო ოპტიმალურობის კრიტერიუმს. სასამართლო სისტემის ამგვარი წარმოდგენა გააუმჯობესებს სასამართლო სისტემის მართვას (მენეჯერული მიდგომა).

9. სტატიაში ხაზგასმულია, რომ საზოგადოების განვითარების თითოეულ ეტაპზე აუცილებელია მართვის ახალი, თანამედროვე მეთოდებისა და ფორმების შემუშავება და გამოყენება. რომელიც დამახასიათებელი და მორგებული იქნება მოცემულ ეტაპზე და ადექვატურად ასახავს ორგანიზაციის, ქვეყნის განვითარების დონეს. აქვე განხილულია საჯარო მმართველობის პრინციპებისა და ფუნქციების არსი. ხაზგასმულია, რომ თანამედროვე საჯარო მმართველობის წარმატებები მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული იმაზე, თუ რამდენად სწორად ხდება მათი საქმიანობის რეგულირება, რა მეთოდებსა და ფორმებს იყენებენ ორგანიზაციის ხელმძღვანელები, რამდენად გამჭირვალეა მათი საქმიანობა, როგორ არის დაცული მოქალაქეთა ინტერესები, რამდენად კმაყოფილნი არიან ისინი საჯარო სექტორით. რა სახის თანამშრომლობა აქვთ საჯარო მმართველობის ორგანოებსა და სამოქალაქო საზოგადოებას.

10. სტატიაში ხაზგასმულია, რომ საზოგადოების განვითარების თითოეულ ეტაპზე აუცილებელია მართვის ახალი, თანამედროვე მეთოდებისა და ფორმების შემუშავება და გამოყენება. რომელიც დამახასიათებელი და მორგებული იქნება მოცემულ ეტაპზე და ადექვატურად ასახავს ორგანიზაციის, ქვეყნის განვითარების დონეს. აქვე განხილულია საჯარო მმართველობის პრინციპებისა და ფუნქციების არსი. ხაზგასმულია, რომ თანამედროვე საჯარო მმართველობის წარმატებები მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული იმაზე, თუ რამდენად სწორად ხდება მათი საქმიანობის რეგულირება, რა მეთოდებსა და ფორმებს იყენებენ ორგანიზაციის ხელმძღვანელები, რამდენად გამჭირვალეა მათი საქმიანობა, როგორ არის დაცული მოქალაქეთა ინტერესები, რამდენად კმაყოფილნი არიან ისინი საჯარო სექტორით. რა სახის თანამშრომლობა აქვთ საჯარო მმართველობის ორგანოებსა და სამოქალაქო საზოგადოებას.

11. სტატიაში განხილულია პატარა ქვეყნის ცნება. გაანალიზებულია პატარა ქვეყნისთვის დამახასიათებელი ნიშნები და ნაჩვენებია, რომ საქართველო პატარა ქვეყანა და სუსტი სახელმწიფოა, რომლის გადარჩენა შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ საქართველოს მოსახლეობა, საზოგადოება და პოლიტიკური ელიტა და ლიდერები გამოავლენენ სიბრძნეს, პრაგმატიზმსა და რაციონალიზმს. საქართველოს, როგორც პატარა ქვეყანას უნდა ჰქონდეს არა „დიდი ხანჯალი" ან „დიდი მეგობრის" იმედი, არამედ - „დიდი ჭკუა".

12. სტატიაში განხილულია სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ჩანასახოვანი ფორმები. როგორ ვითარდებოდა სსი-ები საქართველოში. რა მოვლენებმა მისცა ბიძგი სამოქალაქო სექტორის გააქტიურებას, საიდან იღებენ დაფინანსებას „ენჯეოები" და რა უარყოფითი და დადებითი მხარე აქვს ამ ყველაფერს. რით გამოირჩევა ახალი ტიპის სამოქალაქო საზოგადოებები და რომელი პრობლემური საკითხების მოგვარებაზე არიან ორიენტირებულნი.

13. სტატიაში განხილულია საჯარო მმართველობის ორგანიზაციათა საქმიანობის ეფექტიანობის უზრუნველყოფის რამდენიმე საკითხი, კერძოდ, დასაბუთებულია კიბერნეტიკული მიდგომის გამოყენების აუცილებლობა და მართვის სისტემაზე მოქმედი ფაქტორებისა და შედეგების მკაცრი ფორმალიზება, ხოლო უკუკავშირის რგოლში, ეფექტიანი გადაწყვეტილების მიღებისა და

პროგნოზირების მიზნით, პროფესიონალ ექსპერტთა მონაწილეობა.

14. PR, უფრო ზუსტად კი საზოგადოებრივი ურთიერთობები, ჩვენი რეალობის ერთ-ერთი აქტუალურ პრობლემათაგანია. საჯარო სამსახურში სავალდებულოა იყოს ისეთი PR დეპარტამენტი რომლის თანამშრომლებსაც ეცოდინებათ და კვალიფიციურნი იქნებიან საზოგადოებრივი ურთიერთობების სპეციფიკაში, ნიუანსებსა და დეტალებში. ჩვენს ქვეყანაში საზოგადოებრივი ურთიერთობების ანუ კომუნიკაციის პრობლემა აუარესებს საზოგადოების მდგომარეობას და აღრმავებს იმ სირთულეებსა და პრობლემებს რომელიც მას გააჩნია, ვთვლი აუცილებლად ჩამოყალიბდეს სპეციალური კურსი "PR საჯარო მმართველობაში", რომელიც უზრუნველყოფს ახალი კადრების კვალიფიციურ ცოდნას საზოგადოებასთან ურთიერთობის კუთხით და ამ ცოდნის საფუძველზე პრობლემათა სწორი და ეფექტიანი მოგვარების გზების პოვნას.

15. სამოქალაქო საზოგადოებისა და სახელმწიფოს ურთიერთმიმართების საკითხზე დიდი ხანია მსჯელობენ. ისინი შეუცვლელ როლს თამაშობენ სახელმწიფოს დემოკრატიულ ფუნქციონირებაში. სამოქალაქო სექტორი რეალურად „ეხმარება" ხელისუფლებას-დაინახოს ქვეყანაში არსებული პრობლემები და იზრუნოს ამ პრობლემების მოგვარების გზებზე. სამოქალაქო საზოგადოება და ხელისუფლება ერთმანეთს ეხმარებიან დემოკრატიული სახელმწიფოს შენებაში. სტატიაში განხილულია ორივე მხარის ურთიერთმიმართების საკითხი.

16. წარმოდგენილი სტატია ეძღვნება ეკონომიკური მეცნიერების ახალ, უკანასკნელ ათწლეულებში ფორმირებულ მიმართულებას - `მწვანე~ ეკონომიკას, რომელიც ამაღლებს ადამიანთა კეთილდღეობას, უზრუნველყოფს სოციალურ სამართლიანობას და, ამავდროულად, ამცირებს ეკოლოგიურ რისკებს, საშიშროებებს და გარემოს დეგრადაციის შესაძლებლობებს. ნაშრომში განხილულია `მწვანე~ ეკონომიკის ცნება, თავისებურებანი მდგრადი განვითარების კონცეფციის ფარგლებში, ასევე, ძირითადი პრობლემები და განვითარების პერსპექტივები.

17. განხილულია ეროვნული უშიშროების პრობლემების კვლევის დროს ისტორიული და ლოგიკური მიდგომების შეხამება, როდესაც პრობლემების თეორიული ანალიზი მუდმივად კორელირდება ისტორიულ ფაქტებთან, ხოლო საფრთხისა და უშიშროების შესახებ შეხედულებების ისტორიის განხილვა ეყრდნობა გარკვეულ თეორიულ მოდელებს, შესასწავლი პრობლემების ლოგიკურ დამუშავებას.

18. მეცნიერული მართვის არის სივრცული აზროვნების მეთოდი: პოლიტიკური, გეოგრაფიული, ეკონომიკური, სამხედრო ფაქტორების სისტემური ანალიზი და მსოფლიო მასშტაბით სახელმწიფოთა პოტენციალის პროეცირება. პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურულ-ისტორიული ასპექტების ერთობლიობა.

19. წარმოდგენილ სატატიაში მოცემულია სულიერი უშიშროების, როგორც საქართველოს პოლიტიკური უშიშროების საფუძვილისა და ეროვნული უშიშროების შენარჩუნების აუცილებელი პირობის, ძირითად საფრთხეთა ანალიზი და მათი დაძლევის გზები.

III. 1. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

ა) საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	თ. იაშვილი	,,დროის აღრიცხვისა და კონტროლის სისტემა, როგორც ამოცანების ეფექტური გადაწყვეტის საშუალება''	სტუ. ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი მე-11 ყოველწლიური საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია. თბ., 2017.

2	გ. იაშვილი	,,საქართველოს შეიარაღებულ ძალებზე დემოკრატიული კონტროლის სახელისუფლებო მექანიზმები"	სტუ. ყოველწლიური სამეცნიერო კონფერენცია "ხელისუფლება და საზოგადოება", თბილისი, 2017 ნოემბერი
3	გ. იაშვილი	,,კორუფციის ანალიზი საჯარო სამსახურში და ანტიკორუფციული პოლიტიკის შემუშავების პროცესი"	სტუ. ყოველწლიური სამეცნიერო კონფერენცია "ხელისუფლება და საზოგადოება", თბილისი, 2017, 19-20 მაისი
4	შ. დოღონაძე	"საზოგადოებრივი ინტერესები, რისგან დგება და რამდენად სწორად ასახავენ ადამიანების ჭეშმარიტ მოთხოვნებს"	სტუ. ყოველწლიური სამეცნიერო კონფერენცია "ხელისუფლება და საზოგადოება", თბილისი, 2017
5	ო. ქოჩორაძე	,,სახელმწიფოს პოლიტიკური უშიშროების მეცნიერული მართვის თანამედროვე განზომილებები"	სტუ. ყოველწლიური სამეცნიერო კონფერენცია "ხელისუფლება და საზოგადოება", თბილისი, 2017
6	ო. ქოჩორაძე	,,სულიერი უშიშროება, როგორც ეროვნული უშიშროების შენარჩუნების აუცილებელი პირობა"	სტუ. ყოველწლიური სამეცნიერო კონფერენცია "ხელისუფლება და საზოგადოება", თბილისი, 2017
7	ბ. შერაზადიშვილი	„დროის მენეჯმენტის ძირითადი პრინციპები"	სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. მე–2 საერთაშორისო სამეცნიერო–პრაქტიკული კონფერენციის „თანამედროვე მენეჯმენტის თეორია და პრაქტიკა" მასალების კრებული, თბილისი, 3-4 მაისი 2017

საჯარო მმართველობის პრობლემათა კვლევების ინსტიტუტი
2017-2018 წლის პირველი ნახევრის
ანგარიში

საჯარო მმართველობის პრობლემათა კვლევების ინსტიტუტი შეიქმნა 2017 წლის 10 აგვისტოს, აკადემიური და წარმომადგენლობითი საბჭოს ერთობლივი დადგენილებით. ინსტიტუტი - წარმოადგენს საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტთან არსებულ სამეცნიერო-კვლევით ერთეულს, რომლის მიზანია საჯარო მმართველობის სფეროში პრობლემათა იდენტიფიცირება და კვლევების განხორციელება ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ფორმირების სირთულეების დასაძლევად.

ინსტიტუტის კვლევითი აქტივობები სამ ძირითად მიმართულებაზეა ფოკუსირებული:

- ინოვაციური სახელმწიფო სერვისები, ტექნოლოგიების მართვა და მათი დანერგვის გზები;
- ელექტრონული მმართველობის პოლიტიკის იმპლიმენტაცია;

- საჯარო და კერძო სექტორის პარტნიორობის მოდელები – პოლიტიკურ–სამართლებრივი გარემო.

ინსტიტუტს ხელმძღვანელობს დირექტორი (პროფესორი მარიამ ცაცანაშვილი). და ჰყავს კვლევითი პროგრამების ხარისხის მაკონტროლებელი ორგანო: რეფერირების საბჭო 5 კაცის შემადგენლობით. შემუშავებულია სტრატეგია და მოქმედების გეგმა. ამ ეტაპზე, ინსტიტიტს ჰყავს ორი თანამშრომელი (ეკატერინა ძაქარაძე და ლევან სისვაძე), რომლებიც საჯარო მმართველობის პროგრამის დოქტორანტები არიან.

ფაკულტეტის საბჭოს მიერ დანტკიცებულია კომპლექსური კვლევითი პროგრამა: „ტექნოლოგიების და ინოვაციების მართვის პრობლემები საქართველოში“. პროგრამის განხორციელება დაიწყო 2018 წლის პირველი იანვრიდან. შიდასაფაკულტეტო სამეცნიერო კვლევით-სასწავლო პროექტებში ჩართილია ოთხი დოქტორანტი და ორი მაგისტრანტი. იგეგმება მათი რიცხვის გაზრდა ინსტიტუტის კვლევითი პროგრამის მიმართ სტუდენტების კვლევითი ინსტერესების შესაბამისად.

ინსტიტუტში საჯარო მმართველობის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებიდან შეირჩა სამი სტაჟიორი, რომლებიც სამეცნიერო-საგანმანათლებლო დაწესებულების მართვის თავისებურებებს ეცნობიან და ოფისი მენეჯერის ფუნქციებს ასრულებენ.

ინსტიტუტის მონაწილეობით მომზადდა ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები: საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულ ცენტრს „საქპატენტთან“ (ხელი მოეწესრა 2018 წლის 18 იანვარს) და საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნულ სააგენტოსთან (ხელი მოეწერა 2018 წლის 15 თებერვალს).

საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა ორი სამეცნიერო-თემატური სემინარი:

1. ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საჯარო მმართველობის პროგრამის დოქტორანტის ნანა რუსაძის საკვალიფიკაციო ნაშრომის - „საჯარო მმართველობის ეფექტიანობის ამაღლების ძირითადი მიმართულებები (იმერეთის რეგიონის მაგალითზე) კვლევის შედეგები: საჯარო მმართველობის ინდექსი (Ipa); მუნიციპალიტეტის ფინანსური უზრუნველყოფის გაზომვის კოეფიციენტი; მუნიციპალიტეტებში ა(ა)იპ-ების რაოდენობის რეგლამენტაციის მოდელი;
2. ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საჯარო მმართველობის პროგრამის დოქტორანტის ეკატერინა ზაქარაძის საკვალიფიკაციო ნაშრომის - „კავკასიის რეგიონის ფუნქცია და აბრეშუმის გზის როლი საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში“ კვლევის შედეგები ერთიანი სატრანზიტო ტარიფების საჯარო მართვის მატრიცა; „სქაი ვეის“ ტექნოლოგიის მართვის ეფექტურობის გათვლა ანაკლიის პორტის მაგალითზე.

საჯარო ლექციები:

1. ინფორმაციული ომები და კიბერუსაფრთხოების პრობლემები (საქართველოს მაგაკითები) - მარიამ ცაცანაშვილი, ი/მ დოქტორი, პროფესორი.
2. ,,კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ტექნოლოგიები ცენტრალური კოლხეთის ნოქალაქევისა და ციხეგოჯის მაგალითზე“ - დავით ლომიტაშვილმა (პროფესორი, ვინჩესტერის უნივერსიტეტი, დიდი ბრიტანეთი)

ახალი ტექნოლოგიების შემუშავებისა და დანერგვის საკითხების გასაცნობად მომზადდა და განხორციელდა საჯარო მმართველობის პროგრამის სტუდენტთა ვიზიტი საქართველოს რ.აგლაძის არაორგანული ქიმიისა და ელექტროქიმიის ინსტიტუტში.

ბიზნესის ადმინისტრირების დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი: პროფესორი ევგენი ბარათაშვილი

II. 1. პუბლიკაციები

ა) საქართველოში

სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ე. ბარათაშვილი, ი. მახარაშვილი, მ. ჩეჩელაშვილი, ო.კიკვაძე, შ. კერესელიძე	„ინტეგრირებული მენეჯმენტი", სახელმძღვანელო, თბილისი, 2017		
2	კ.ღურწკაია, ა.აბრალავა, კ.კ. ღურწკაია, თ. ღურწკაია.	საერთაშორისო ბიზნესის აქტუალური საკითხები		

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. ლექციების კურსში განხილულია საერთაშორისო ბიზნესის წარმოების ორგანიზაციულ-სამართლებრივი და სტრუქტურული ასპექტები, საფინანსო-საინვესტიციო ასპექტები და საერთაშორისო ბიზნესის სტრატეგიები. მასში გადმოცემულია საერთაშორისო ბიზნესის ზოგადი დახასიათება, საერთაშორისო ბიზნესის თეორიები, სტრატეგიული ასპექტები, საერთაშორისო ბიზნესის გაძღოლის სამართლებრივი ასპექტები, საერთაშორისო ბიზნესის მოდელები, ელექტრონული კომერცია საერთაშორისო ბიზნესში, მეწარმეობითი საქმიანობის დაფინანსების ფორმები, საერთაშორისო საინვესტიციო ურთიერთობები, ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა საერთაშორისო ბიზნესის ურთიერთობათა სისტემაში, ლათინური ამერიკის ქვეყნები საერთაშორისო ბიზნესის ურთიერთობათა სისტემაში, ახლო და შუააღმოსავლეთის სახელმწიფოები საერთაშორისო ბიზნესის ურთიერთობათა სისტემაში და მრავალი სხვა აქტუალური საკითხი.

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა-ური, ჟურნა-ლის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/ კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ე.ბარათაშვილი, მ. ჩეჩელაშვილი,	გენდერული ფაქტორის ზეგავლენა ორგანიზაციის მენეჯმენტის ფორმირებაზე	ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის შრომათა კრებული № 5, 2017 წელი	ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის შრომათა კრებული	4
2	თ.ლაგვილავა	ქართული საქმიანი კულტურა ევროკავშირის ქვეყნებთან მიმართებაში	*ჟურნალი ახალი ეკონომისტი №2, 2017. გვ.83-85*	თბილისი	4
3	თ.ლაგვილავა	საქართველო ევროინტეგრაციულ პროცესებში	ჟურნალი „სოციალური ეკონომიკა" №2 2017. გვ.54-57	თბილისი	4

1. The article discusses the changes which have recently been made between the sexes in terms of equality and the developments that followed in economic structure of the employees in the field of sex. The authors note that women receiving higher education and actively working in organizations on managerial positions.

In addition, the article noted that the increase in the number of women in business has led researchers attention abroad as well as in our country. The authors believe that the management of the research carried out on such issues as leadership and the relationship between the sexes, leader of the men and women in the frequency of occurrence, tendering leadership behavior style, women's leadership role in the effectiveness of leadership and their aspiration.

2. საქართველოს საქმიანი კულტურისა და მართვის ქართული სტილის შესწავლას, უპირველეს ყოვლისა, პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს, რომელიც მდგომარეობს "სუსტი" ადგილების გამოვლენაში, მართვის ეფექტიანობის ფაქტორების შესწავლაში, სხვა, უპირველესად, ევროკავშირის ქვეყნების კულტურებთან ქართული მმართველობითი კულტურის შედარებაში. დასავლეთის ქვეყნების,პრიორიტეტულად ანგლო-საქსონური მოდელი, დღეს ყველაზე ხშირად გამოიყენება ქართული კომპანიების მიერ.

ქართული საქმიანი კულტურის თავისებურებების გარკვევის შედეგად, ჩვენ მივდივართ შემდეგ დასკვნამდე:

- ქართულ ბიზნესს გააჩნია რიგი თავისებურებებისა, რომელთა უდიდესი ნაწილი აიხსნება ქვეყნის ისტორიული და კულტურული განვითარებით;
- საბაზარო ურთიერთობებზე გადასვლამ გამოიწვია მნიშვნელოვანი ცვლილებები ქართულ მმართველობით ქცევაში, მაგრამამავდროულად ინსტიტუციური სფეროს ნელი განვითარება საქართველოში არ შეესაბამებოდა პრიპციპულ ცვლილებებს ფასეულობათა სისტემაში, რაც ხსნის თანამედროვე საქმიანი კულტურის ბევრ ნეგატიურ ნიშან-თვისებას;
- მენეჯერმა, რომელიც საქმიანობს საქართველოში, უნდა გაიგოს ეს თავისებურებები და გამოიყენოს ისინი მართვის ეფექტიანობის ასამაღლებლად.

3.ასოცირების შეთანხმება იყო მნიშვნელოვანი ეტაპი საქართველოსთვის ევროკავშირში ინტეგრაციისკენ მიმავალ გზაზე. შეთანხმება ძირითადად ქვეყნის მოდერნიზაციის სამოქმედო გეგმაა, იგი უზრუნველყოფს დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერებას და ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობას. ასოცირების შეთანხმების ხელმოწერით, რომელიც მოიცავს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებას, საქართველომ მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა და ქვეყნის ევროინტეგრაცია შიდა პოლიტიკის პრიორიტეტად აქცია. შეთანხმება ასევე ითვალისწინებს ევროპული სტანდარტების ეტაპობრივ დანერგვას ეკონომიკის და დარგობრივი პოლიტიკის

ყველა სფეროში, როგორიცაა მაგალითად, ტრანსპორტი, ენერგეტიკა, გარემოს დაცვა, სოფლის მეურნეობა, ტურიზმი, კვლევა და ტექნოლოგიები, დასაქმება და სოციალური პოლიტიკა, ჯანდაცვა, განათლება, კულტურა, სამოქალაქო საზოგადოება, რეგინალური განვითარება და სხვა.

II. 2. პუბლიკაციები:

ბ) უცხოეთში

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ჟურნალის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	E.Baratashvili, M.Chechelashvili	,IMPROVING THE INVESTMENT CLIMATE IN GEORGIA	ISSN 2411-6467 ელექტრონული ვერსიებისათვის ISSN 2413-9335, **Global impact factor** (0.388 за 2016) ინდექსაცია: РИНЦ, Scientific indexing service, КиберЛенинка, Academic Resource index (ResearchBib), SlideShare, JIFactor,		
2	M.Chechelashvili, E.Baratashvili,	THE MAIN DIRECTIONS OF REGULATION OF INVESTMENT ACTIVITY IN GEORGIA	ISSN 2411-6467; ელექტრონული ვერსიებისათვის: ISSN 2413-9335, **Global impact factor**		
3	**Baratashvili,. M. Chechelashvili, B. Gechbaia,**	**CHARACTERISTICS OF BUSINESS CULTURE OF GEORGIA AND IT INFLUENCE ON DEVELOPMENT OF NATIONAL STYLE OF MANAGEMENTE**	INNOVATIONS IN SCIENCE AND EDUCATION: CHALLENGES OF OUR TIME collection of scientifi c papers, ISBN 978-1-911354-19-2 © Group of authors, 2017 © Center for Strategic Initiatives and		

			Progressive Development, 2017 © Institute of Global Strategies Management of the National University "Ostroh Academy", 2017, Published by IASHE London 2017		
4	E. BaraTashvili, M.Chechelashvili, I.Makharashvili,	HUMAN CAPITAL OF GEORGIA: CONTEMPORARY TRENDS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT	ISSN 2411-6467 and for E-publishing ISSN 2413-9335. № 31, 2017, P-92; Global impact factor (0.388, 2015)		
5	Baratashvili Eugene, Jikia Lala,	BASIC PROPERTIES AND PRCULIARITIES OF TRANSFORMATIONS			
6	Salome Jinjolia, EvgenyBaratashvili	, COMPARISON OF CORPORATE GOVERNANCE SYSTEM IN USA AND GERMAN COMPANIES			
7	Anzor Abralava, D Doctor of Economic Sciences, Professor of GTU Zurab Jorbenadze, Doctor of Economics, Professor of GTU	THE ISSUE FOR IMPROVEMENT OF TEACHING ECONOMIC ANALYSIS	"ECONOMICS " - Monthly International reviewed and refereed scientific journal; №3-4, 2017		
8	Anzor Abralava, Professor, GTU Tornike Gogadze PhD student, GTU	MACROECONOMIC PECULIARITIES OF BUSINESS SOCIALIZATION IN GEORGIA	"ECONOMICS " - Monthly International reviewed and refereed scientific journal; №3-4, 2017		
1. In the article the author discusses the factors affecting the formation of the investment climate and the country's image. The article discussed in detail and analyzed statistics data of Georgia					

Department of investments for quite a long period of time. The authors meticulously analyzed the country's investors, the size of foreign direct investment and the main areas and sectors of the economy, where they were used as well as reviewed the data on investments for the period 2006-2016 years and gave a detailed analysis of the ratio of public and private investment.
The authors are convinced that the main requirement of the investment strategy of our country should be - for the preservation of Georgia last word in deciding the admission of foreign investors into the country and maintaining control over the individual spheres and sectors of the economy, where their investments have to be accommodated.

2. The article describes the country's investment climate that is the environment in which the investment processes occur. According to the authors, it is influenced by legislative, institutional, economic, social and political factors. These factors are crucial in the process of investment activity in the country and the region, city, etc.

In conclusion, the authors give an overview of the most important for Georgia agreement with the European Union "on free trade," which feature double taxation avoidance agreement as well as agreement on mutual encouragement and protection of investments with 33 countries of the EU on me and concluded that the importation of foreign capital in developing country - the process is very complex, multifaceted and requires special care.

3. Decision making characteristics depends on the culture of the Country. For example: European tradition consists of considering the experience of old entrepreneur and professional management, solving the decisions in details and orienting on its quality. American managers are oriented on future perspectives; they are more quickly making the decisions and give important to the fact of decision itself instead of documenting it. This characteristic is more valued in countries of Latin America where the subordinates are looking for quick right decision making from their authorities. Georgian management have tendency that is neutralized by irrational results of decision making. It can be expressed with the following words “Wait and see”. Georgian skips the cardinal measurements for solving the serious problem and gives priority to the palliative decision making. One of the main aspects of the management style represents its democratic quality. One division represents authority decision (jointly democracy - autocracy) and rule for making the decision (jointly democracy-participation). Caesarian style is connected on direct usage of the force or threat. Democratic leader on the other hand makes accent on the majority of the voices during voting process.

4. Background. The purpose of the scientific article was to study the current state of the human capital of Georgia, to analyze the intellectual potential of the nation and prospects for the development of human capital in the future. Methods. The research uses various methods and techniques of analysis: graphic, statistical, comparative, correlation, etc. Results: 1) A private assessment of the state of human capital is formulated; 2) The relationship between labor markets and education is defined; 3) The quality and characteristics of the modern human capital of the

country are determined. Conclusions. In Georgia, the quality of human capital, the trend of change described in the article, has changed in all indicators. With the introduction of market regulators, the transformation of the human resource occurs slowly, imperceptibly, but thoroughly.

5. **Background.** The transformation is not any change, but only their totality. The article considers the types and typology of transformations that are onducted in the company in order to achieve positive changes in its activities and obtain a synergistic result.

Methods. We used the method of statistical analysis, synthesis, comparison and classification.

Results: Transformation is consciously implemented changes that create new conditions and opportunities for the company's development. These are manageable and meaningful rational changes. This interpretation of changes is of great importance in practical activities. It helps to correctly identify management priorities and successfully implement them.

Conclusions. It canbe said that the art of transformation contains many related organizational issues, such as the redistribution of rights and responsibilities in terms of professionalism and capabilities, staff motivation, and resource support that includes questions of strategic and tactical management and development of the company.

6. **Background.** The article reveals the legal and historical prerequisites for the formation and development of two often opposed corporate governance systems of the US and Germany. The author analyzes and compares the structural features of each of the systems.

Methods. The research uses various methods and techniques of analysis: comparative, deduction, induction, etc.

Results. American and German models have many differences and are often opposed to each other. Each of them formed under the influence of a specific social and legal environment, and if in the beginning the American system outstripped the German in development and distribution, then in the 21st century, a bright indicator of the quality of corporate governance - the financial market - showed the shortcomings of the American management model.

Conclusions. In conclusion, the author reflects on the current state of the corporate systems under consideration and draws conclusions about their main differences.

7. In the modern microeconomic analysis, particularly in the economic analysis, on the background of the established international standards, the financial, investment, innovation, management analysis, and other kind of issues and directions came to the fore. From the future perspective of Georgia, for the students of economic profile, forming analytical skills and the issue of phenomenon of adequate “understanding” about the processes taking place in practice is of great value. Improved teaching of the economic analysis science and subject canonical rules and demands, the theoretical and practical aspects are not a matter of prestige only of higher education institutions- at the same time, it will present as a strong stimulator and factor for forming a specialist with adequate modern knowledge in the future economy. Hence, the tomorrow’s Georgian analyst is in dire need of economic analysis as comprehending of its theory completely, as well as discussing and analyzing our country’s current economic practical events in the virtual space - in the learning auditorium, so-called in the virtual economic laboratory, and as a result developing proper professional skills. Therefore, it is necessary to work on more situational economic cases in order to become the economic analysis study process and subject more „materialized“. Only afterwards a complete strategy and tactics, the solutions will be presented. Furthermore the types of teaching of modern requirements are given in the article in our firm

belief in the economic analysis and also there is provided the adequate guidance in principle 255 ekonomisti auditoriaSi to transform unnecessary practices that this topic is for today. Thus, cases and situational analysis will improve the internal structure of learning process and will facilitate to form a qualified specialist that is the most important and valuable issue in all directions. KEY WORDS: the subject of economic analysis, teaching methodology, Economic analysis theory and practice, analytical thinking, training and situational tasks, target problem areas and solution methodology

8. Business Socialization we should consider as an active participation of the community in the business development and in its production process. This is a multitude subjects of business, whose formation and development are related to the concrete task of providing a specific environment, which requires the state's macroeconomic policy. That's the most prevalent and practical orientation with a predisposition. The macroeconomic environment of business socialization, the formation of the appropriate mechanisms of the state is the way for the development of small and medium business and the formation of an economically efficient society.
Key words: Socialization; Shock Therapy; Gradualism; Macroeconomic environment; Globalization.

III. 1. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

ა) საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	**ევგენი ბარათაშვილი;** ირმა მახარაშვილი; თამარ ლაგვილავა	უცხოური რეგიონული მენეჯმენტის საკითხისათვის	ბათუმის ნავიგაციის სასწავლო უნივერსიტეტი, მესამე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,თანამედროვე ტექნოლოგიები, სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემები და გამოწვევები'', 24 ივნისი, 2017 წ.
2	ე.ბარათაშვილი თ.მაჭარაშვილი	სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში ბიზნესის განვითარების თავისებურებები გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსის კონტექსტში	ბათუმის ნავიგაციის სასწავლო უნივერსიტეტი, მესამე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,თანამედროვე ტექნოლოგიები, სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემები და გამოწვევები'', 24 ივნისი, 2017 წ.

3	ე.ბარათაშვილი, ლ.ბერიკაშვილი, თ. ზოიძე	კატეგორიების მენეჯმენტის დანერგვის საკითხისათვის	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის შრომების კრებული I „გლობალიზაციის და ბიზნესისი თანამედროვე გამოწვევები“ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, 2017წ. გვ. 21-27
4	ე.ბარათაშვილი, ლ.ბერიკაშვილი	კატეგორიების მენეჯმენტი, როგორც ეფექტური რეაგირება მომხმარებლის მოთხოვნაზე“	II საერთაშორისო სამეცნიერ-პრაქტიკული კომფერენცია, თანამედროვე მენეჯმენტია თეორია და პრაქტიკა თბ. 2017 გვ. 282-287
5	ე.ბარათაშვილი. მ.ჩეჩელაშვილი, ლ. თაკალანძე,	*მენეჯერის სტატუსი საფრანგეთში*	სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის II საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მენეჯმენტის თეორია და პრაქტიკა“, კონფერენციის მასალების კრებული, თბილისი, 3-4 მაისი,2017
6	ე. ბარათაშვილი მ. მარიდაშვილი	კერძო და უცხოური ინვესტიციების სახელმწიფო და საბაზრო მექანიზმების რეგულირება საქართველოში	სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები’’ 19-20 მაისი, 2017 წ.შრომების კრებული II
7	GIORGI SULASHVILI, NINO	The Issues Regarding the	Received: 14 February 2017 /

	PAILODZE, ANZOR ABRALAVA, RUSUDAN KUTATELADZE, MALKHAZ SULASHVILI , IASHA MURVANIDZE , JANA GABARAEVI , SALOME KIPIANI	Re_nement of E_ective Management of the	Accepted: 22 April 2017 / Published: 30 June 2017 Georgian Technical University, Tbilisi, Georgia
8	გოგაძე თორნიკე საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი აბრალავა ანზორ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი	ბიზნესი და საზოგადოება სოციალური პარტნიორობის სისტემაში	სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები'' 19-20 მაისი, 2017 წ.შრომების კრებული I
9	აბრალავა ანზორ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი კერესელიძე ლევან საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი	ადგილობრივი თვითმმართველობის დონეებს შორის ფუნქციებისა და უფლებამოსილების განაწილება	სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები'' 19-20 მაისი, 2017 წ.შრომების კრებული II
10	აბრალავა ანზორ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი გოდერძიშვილი ბელა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ასისტენტ-პროფესორი	სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის რეალიზაციის ძირითადი ფორმები და ეკონომიკური მექანიზმები	სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები'' 19-20 მაისი, 2017 წ.შრომების კრებული II
11	აბრალავა ანზორ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პრფესორი ჯორბენაძე ზურაბ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის მოწვეული ასოცირებული პრფესორი	სახელმწიფოსა და კერძოს პარტნიორული ურთიერთობის საკითხისათვის	სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები'' 19-20 მაისი, 2017 წ.შრომების კრებული I

			I
12	ა. აბრალავა, ზ. გოდერძიშვილი	სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის რეალიზაციის ძირითადი ფორმები და ეკონომიკური მექანიზმები	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“სტუ. 19-20 მაისი,2017
13	ზ. გოდერძიშვილი, ნ. ჭანტურია, თ. ზერიძე	ადამიანური კაპიტალი და მისი განვითარების პარადიგმების გენდერული ასპექტები ქართულ რეალობაში.	გამომცემლობა: სტუ. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მსოფლიო და გენდერი“. 2017
14	ზ. გოდერძიშვილი, ნ. მაქაცარია, ლ. ზერიძე	უმუშევრობა და მისი ნეგატიური შედეგები საქართველოში	ზუგდიდის სახ. უნივერსიტეტი. საერთაშ. კონფერენცია 2017.
15	თამარ ლაგვილავა შალვა კერესელიძე	**კლასტერული პოლიტიკა და ევროკავშირის ქვეყნების ინოვაციური განვითარება**	სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები’’ 19-20 მაისი, 2017 წ.შრომების კრებული II
16	თამარ ლაგვილავა ირმა მახარაშვილი მანანა ზერუაშვილი	სახელმწიფოს როლი ევროპული კლასტერების ფორმირებაში	ბათუმის ნავიგაციის სასწავლო უნივერსიტეტი, მესამე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: ,,თანამედროვე ტექნოლოგიები, სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემები და გამოწვევები’’, 24 ივნისი, 2017 წ.

ბ) უცხოეთში

#	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	Tamar Beridze, Bella Goderdzishvili, Natalia Chanturia, Medea Chelidze.	Recent condition of finances of noncommercial organizations in Georgia	22 international Scintific conference Economics and Managmant , ICEM 2017. Latvia. Riga
2	Tamar Beridze, Bella Goderdzishvili, Medea Chelidze	Forming effective model of human resource management in Georgia	Faculty of Social and Economic Relations, Alexander University of Trencin, prepares 15th international scientific conference, Slovakia. 2017

საფინანსო და საბანკო ტექნოლოგიების დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი: პროფესორი ანტონ ინგოროყვა

II. 1. პუბლიკაციები

ა) საქართველოში

მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ცაავა გიორგი	საბანკო ბიზნესზე ერთდროულად მოქმედი რისკების ურთიერთ ზემოქმედების ფაქტორის დადგენა და მისი გაანგარიშების ავტორისეული ფორმულების ჩამოყალიბება.	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	670 გვ.
2	ხიდირბეგიშვილი ნინო	ტექნოლოგიური პროცესების სრულყოფის გზები საბანკო დაკრედიტებაში	ISBN 978-9941-27-223-3 (PDF)	150 გვ.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. **საბანკო ბიზნესზე ერთდროულად მოქმედი რისკების ურთიერთ ზემოქმედების ფაქტორის დადგენა და მისი გაანგარიშების ავტორისეული ფორმულების ჩამოყალიბება.**

სასწავლო-პრაქტიკულ სახელმძღვანელოში**„ფული, ფულის მიმოქცევა და კრედიტი“** განხილულიაფულის არსი, წარმოშობა, ძირითადი ფუნქციები, სახეობები,ფულადი მასა და ბაზა, ფულის როლი კვლავწარმოების პროცესში, ფულის ემისია და ფულის მიმოქცევა, უნაღდო და ნაღდი ფულადი ბრუნვები, ფულადი ამგარიშსწორებების ფორმრბი.გაშუქებულიაინფლაციის არსი, სახეობები, კლასიფიკაცია და განსაზღვრის პრაქტიკუმი.შესწავლილია სავალუტო სისტემა და ვალუტის კურსის განსაზღვრის პრაქტიკუმი. მიმოხილულია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებისა და საქართველოს ფულადი ერთეულები.

ჩამოყალიბებულია საქართველოს საბანკო სისტემის განვითარების ისტორიული რეტროსპექტივა, ბანკის ძირითადი პასიური და აქტიური ოპერაციები, ბანკის მსესხებელი იურუდიული და ფუ=იზიკური პირების კრედიტუნარიანობის შეფასების ტექნოლოგიები, სასესხო დავალიანების დაფარვის გაანგარიშების პრაქტუკუმი, ბანკის ფინანსური მომსახურების ლიზინგული, ფაქტორინგული, ფორფეიტინგული და სატრასტო ოპერაციები. მიმოხილულია საერთაშორისო პრობლემებით დასაქმებული ორგანიზაციები,

სასწავლო-პრაქტიკული სახელმძღვანელო **„ფული, ფულის მიმოქცევა და კრედიტი“**განკუთვნილიაეკონომიკური სპეციალობის ბაკალავრიატის სტუდენტებისათვის, მაგისტრანტებისათვის, დოქტორანტებისათვის, პედაგოგებისათვის, სამეცნიერო მუშაკებისათვის, საფინანსო და საბანკო სისტემის სპეციალისტებისათვის.
2. ტექნოლოგიური პროცესების სრულყოფის გზები საბანკო დაკრედიტებაში მონოგრაფია „ტექნოლოგიური პროცესების სრულყოფის გზები საბანკო დაკრედიტებაში“ საკმაოდ აქტუალურია არა მარტო საბანკო სექტორისათვის, არამედ მთლიანად საქართველოს ეკონომიკისათვის. ქართული ეკონომიკის განვითარების სტრატეგიული მიზანია ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და მათ საფუძველზე შექმნილი პროდუქტების ფართომასშტაბიანი დანერგვა. ეს სრულად შეესაბამება ეკონომიკურად განვითარებული ქვეყნების განვითარების თანამედროვე ტენდენციებს. ინოვაციები ეკონომიკის ყველა სფეროს თანამედროვე განვითარების ძირითადი არსია, მათ შორის საბანკო სფეროშიც. ეს პროცესი განსაკუთრებით შეეხო საბანკო სფეროს, როგორც ინოვაციების დანერგვის ობიექტს ისევე, როგორც მთლიანად ეკონომიკაში მათი დანერგვის ხელშემწყობ ფაქტორებს. მაღალი კონკურენციის გარემოში და ამავდროულად საბანკო საქმიანობის რისკების მატების პირობებში ფუნქციონირებისათვის საკრედიტო ორგანიზაციებს ეფექტურობის ასამაღლებლად ესაჭიროებათ ინოვაციური პროდუქტების, მომსახურებისა და ტექნოლოგიების დანერგვა. ბანკებს შორის ძლიერი კონკურენციის პირობებში წარმატებას აღწევს ის, ვინც უკეთესად ფლობს საკრედიტო პროცესების მართვისა და ოპტიმიზაციის თანამედროვე ტექნოლოგიებს. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე საორგანიზაციო ტექნოლოგიური გარდაქმნების თანამედროვე მეთოდების საბანკო პრაქტიკაში დანერგვა და შემუშავება განაპირობებს საკრედიტო ბიზნეს-პროცესის ტექნოლოგიური და საინფორმაციო ბაზის ოპტიმიზაციას, საკრედიტო ოპერაციების ჩატარებისას ხარჯების მკვეთრად შემცირებას, კრედიტების დაუბრუნებლობის რისკების მინიმიზაციას, გამორიცხავს საკრედიტო პოლიტიკის სტრატეგიული ორიენტირებიდან და პრიორიტეტებიდან გადახრას, აძლიერებს ბანკის საკრედიტო პერსონალის მოტივაციას და ამაღლებს საკრედიტო მენეჯმენტს. საქართველოს თანამედროვე ბანკების საკრედიტო პროცესების სრულყოფის საჭიროება დაკავშირებულია სამომხმარებლო ბაზის სოციალურ ცვლილებებთან, ახალი საინფორმაციო ველის ფორმირებასთან, მზარდ კონკურენციასთან, საკრედიტო მომსახურების ბაზარზე ახალი ფინანსური ინსტრუმენტებისა და ტექნოლოგიების გამოჩენასთან. ყოველივე აღნიშნული განაპირობებს ტექნოლოგიური პროცესების სრულყოფის აქტუალობას საბანკო დაკრედიტებაში. ბანკებს იურიდიული პირების დაკრედიტებაში დავალიანების პრობლემების ზრდადი ტენდენციებიდან გამომდინარე ესაჭიროებათ კლიენტის კრედიტუნარიანობის შეფასების ისეთი ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა და შემუშავება, რომლებიც

უზრუნველყოფენ არამარტო სწორი გადაწყვეტილების მიღებას, არამედ დააჩქარებს გადაწყვეტილების მიღების პროცესს. ამასთანავე პროცესის შემუშავებამ არ უნდა დააზიანოს ბანკის საკრედიტო პორტფელის ხარისხი. საკრედიტო რისკის მინიმიზაციის ერთ-ერთი თანამედროვე მიდგომა გახლავთ საკრედიტო ორგანიზაციების საქმიანობაში სქორინგული სისტემების დანერგვა.

კონკურენციის გაძლიერებამ განაპირობა კრედიტების გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ვადების მინიმიზაცია. დღეს ბანკების მთავარი ამოცანაა კრედიტების მოცულობების ზრდის პირობებში მსესხებელთა დეფოლტების მინიმალური დონის უზრუნველყოფა. აღნიშნულის მიღწევა შესაძლებელია მხოლოდ ახალი საბანკო ტექნოლოგიების დანერგვისა და არსებულების სრულყოფის გზით.

ბანკის მსესხებლის კრედიტუნარიანობის შეფასების პროცესის ანალიზის და ახალი ტექნოლოგიების გამოყენების შესაძლებლობების აქტუალურობამ და აღნიშნულის მნიშვნელობამ არამარტო საბანკო სექტორისათვის, არამედ მთლიანად საქართველოს ეკონომიკისათვის, განსაზღვრა თემის არჩევა, კვლევის მიზნები და ამოცანები.

მონოგრაფიაში დასაბუთებულია საკვლევი თემის აქტუალურობა; შესწავლილია მისი მეცნიერული დამუშავების თანამედროვე მდგომარეობა; გადმოცემულია კვლევის მიზანი, ამოცანა, ობიექტი, საგანი, თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძვლები და ინფორმაციული ბაზა; ჩამოყალიბებულია ის ძირითადი შედეგები და მეცნიერული სიახლე; ნაჩვენებია მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა. დასმული და პასუხგაცემულია კითხვები იმის თაობაზე, თუ საიდან მომდინარეობს მონოგრაფიაში ჩამოყალიბებული პრობლემა, რა არის უკვე ცნობილი ამ პრობლემების შესახებ, რამ განაპირობა აღებული პრობლემის მეცნიერული დამუშავების აუცილებლობა, რა ალტერნატიული პრაქტიკული მეთოდებია შემუშავებული დასმული პრობლემების გადასაჭრელად და რომელი მათგანია გამოყენებული წარმოდგენილ ნაშრომში.

მონოგრაფიის პირველ თავში განხილულია საბანკო დაკრედიტების ტექნოლოგიები. გასული საუკუნის ორმოციან წლებში ამერიკელ დევიდ დიურანის მიერ პირველად გამოიყენებული კრედიტების კლასიფიკაციის მეთოდი „კარგი“ და „ცუდი“. განხილულია საკრედიტო სქორინგი, რომელიც პრაქტიკაში წარმოადგენს მათემატიკურ ან სტატისტიკურ მოდელს, რომლის მეშვეობითაც ბანკების თანამშრომლები განსაზღვრავენ პოტენციური მსესხებლის მიერ კრედიტის დაბრუნების ალბათობას. ასევე შესწავლილია ყველა მისი სახეობა და დასაბუთებულია აღნიშნულის გამოყენების აუცილებლობა საცალო დაკრედიტებაში.

ნაშრომში დასაბუთებულია, რომ საკრედიტო პროცესის ავტომატიზაციის ერთიანი სისტემის შექმნა საცალო დაკრედიტების მთლიანად ავტომატიზირებული ბიზნეს-პროცესის შენების შესაძლებლობას იძლევა, იკლებს არაპროდუქტული შრომითი დანახარჯები, რომლებიც განპირობებულია სხვადასხვა ეტაპებზე განსხვავებული ავტომატიზირებული საშუალებების გამოყენებით, ასევე აღნიშნული საკრედიტო პროცესის მართვის ადაპტურობის ზრდის საშუალებას იძლევა. ამგვარად შესაძლებელია ბანკის საკრედიტო საქმიანობის ეფექტურობის ზრდის მიღწევა.

ნაშრომის მეორე თავში განხილულია სქორინგული მეთოდების გამოყენება

იურიდიული პირთა დაკრედიტებაში, მსესხებლების საიმედოობის შემოწმების ტექნოლოგიები და მსესხებლების შეფასებაში სარეიტინგო მოდელების გამოყენება. ავტორის მიერ შესწავლილი იქნა დასავლეთში არსებული გაკოტრების ალბათობის მოდელები და მათი შედარება მსოფლიო სარეიტინგო სააგენტოების რეიტინგებთან.

დღეს იურიდიული პირების დაკრედიტება არის ბანკების უმნიშვნელოვანესი მიმართულება. ბანკები აქტიურად მუშაობენ საკრედიტო ბაზარზე კორპორაციული კლიენტების მოსაზიდად. მაგრამ პოტენციური მსესხებელი უნდა აკმაყოფილებდეს საკრედიტო ორგანიზაციის გამკაცრებულ ყველა მოთხოვნას.

მონოგრაფიის მესამე თავში გაანალიზებულია მსოფლიო სარეიტინგო სააგენტოები, მათი ისტორია, შეფასების სიმბლოების ისტორია და დღეს არსებული სიმბოლოები. შესწავლილია მსოფლიო სარეიტინგო სააგენტოების რეიტინგების განსაზღვრის მეთოდიკები. ჩამოყალიბებულია პოლიტიკური და ეკონომიკური რისკების სახეობები. განსაზღვრულია ქვეყნის და სუვერენული რისკების არსი და ცნება. განხილულია ქვეყნის რისკის განსაზღვრის სხვადასხვა მეთოდები.

ქვეყნის რისკი და სუვერენული საკრედიტო რისკი მჭიდროდ დაკავშირებული, მაგრამ განსახვავებული ცნებებია. ქვეყნის რისკი რთული სტრუქტურის მქონე რისკია, რომელიც შეიცავს რისკის სხვადასხვა ფაქტორს. აღნიშნულები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ უცხო ქვეყანაში ინვესტორის საქმიანობაზე. სუვერენული საკრედიტო რისკი ასახავს კონკრეტული ქვეყნის საკუთარი ვალდებულებების მიხედვით დეფოლტის ალბათობას.

რეიტინგის მაჩვენებლები კომპაქტურ და მოცულობით ფორმაში ახასიათებენ ქვეყნის რისკის მდგომარეობასა და ცვლილებების პერსპექტიულ ტენდენციებს, რომლებიც გადაწყვეტილებების მიღებისას და საქმიანი ურთიერთობების დამყარებასა და განვითარებაში თამაშობენ ინდიკატორების როლს. რეიტინგის მიმდინარე დონე და მისი ცვალებადობის დინამიკა ერთგვარი სიგნალია თანამშრომლობის დასამყარებლად, გასაღრმავლებად ან შესაწყვეტად.

სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ცაავა გიორგი, ბურდიაშვილი რატი, მოსიაშვილი ვალერი.	ფული, ფულის მიმოქცევა და კრედიტი სასწავლო-პრაქტიკული სახელმძღვანელო.	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“ISBN 978-9941-0-9755-3	670 გვ.
2	ცაავა გიორგი, გავაშელი შოთა, ცაავა დავითი,	რისკოლოგია: ეკონომიკური, ფინანსური და		665 გვ.

	ურდიაშვილი რატი, მოსიაშვილი ვალერი.	საბანკო-საკრედიტო რისკების მენეჯმენტი.		
3	მოსიაშვილი ვალერი, ჭელიძე მედეა, ხიდირბეგიშვილი ნინო	ფინანსური ინსტიტუტები და ბაზრები.	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	461 გვ. (A4)
4	სულაშვილი გიორგი, სულაშვილი მალხაზ, ფაილოძე ნინო, ალანია ჯემალ, კეკენაძე ვლადიმერ, ხუციშვილი ოლღა, სახოკია გიორგი.	საბუღალტრო საქმე, ტომი III, (აუდიტის კომპიუტერული საინფორმაციო სისტემები).	თბილისი, სტუ–ს გამომცემლობა	280 გვ.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. 1. ფული, ფულის მიმოქცევა და კრედიტი სასწავლო-პრაქტიკული სახელმძღვანელ

სასწავლო-პრაქტიკულ სახელმძღვანელოში**„ფული, ფულის მიმოქცევა და კრედიტი“** განხილულიაფულის არსი, წარმოშობა, ძირითადი ფუნქციები, სახეობები,ფულადი მასა და ბაზა, ფულის როლი კვლავწარმოების პროცესში, ფულის ემისია და ფულის მიმოქცევა, უნაღდო და ნაღდი ფულადი ბრუნვები, ფულადი ამგარიშსწორებების ფორმრბი.გაშუქებულიაინფლაციის არსი, სახეობები, კლასიფიკაცია და განსაზღვრის პრაქტიკუმი.შესწავლილია სავალუტო სისტემა და ვალუტის კურსის განსაზღვრის პრაქტიკუმი. მიმოხილულია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებისა და საქართველოს ფულადი ერთეულები.

ჩამოყალიბებულია საქართველოს საბანკო სისტემის განვითარების ისტორიული რეტროსპექტივა, ბანკის ძირითადი პასიური და აქტიური ოპერაციები, ბანკის მსესხებელი იურუდიული და ფუ=იზიკური პირების კრედიტუნარიანობის შეფასების ტექნოლოგიები, სასესხო დავალიანების დაფარვის გაანგარიშების პრაქტუკუმი, ბანკის ფინანსური მომსახურების ლიზინგული, ფაქტორინგული, ფორფეიტინგული და სატრასტო ოპერაციები. მიმოხილულია საერთაშორისო პრობლემებით დასაქმებული ორგანიზაციები,

სასწავლო-პრაქტიკული სახელმძღვანელო **„ფული, ფულის მიმოქცევა და კრედიტი“**განკუთვნილიაეკონომიკური სპეციალობის ბაკალავრიატის სტუდენტებისათვის, მაგისტრანტებისათვის, დოქტორანტებისათვის, პედაგოგებისათვის, სამეცნიერო მუშაკებისათვის, საფინანსო და საბანკო სისტემის სპეციალისტებისათვის.

2. რისკოლოგია: ეკონომიკური, ფინანსური და საბანკო-საკრედიტო რისკების მენეჯმენტი.

ნაჩვენებია რისკ-მენეჯმენტის როლი თანამედროვე საბაზრო ურთიერთობებში. განხილულია ეკონომიკური, ფინანსური და საბანკო საკრედიტო რისკების შეფასებასთან

დაკავშირებული პრაქტიკული საკითხები, ეკონომიკური და ფინანსური მათემატიკის საკვანძო საკითხები,რისკების შეფასების მოდელები. შეთავაზებულია რისკის კლასიფიკაცია და მისი მონიტორინგის ფორმები, საკრედიტო პროცესში მონაწილე საკრედიტო დაწესებულების ძირითადი სამსახურების დასკვნების, მათ შორის რისკ-მენეჯერის დასკვნის მაგალითები. მოყვანილია პოტენციალირი მსესხებელის საკრედიტო რისკების ფაქტორული ანალიზის მეთოდიკა, რომელსაც სწორი და სწრაფი გადაწყვეტილების მიღება შეუძლია.

მოყვანილია ყველაზე უფრო რთული პროექტების რისკების შეფასების პრაქტიკიდან მაგალითები. აღნიშნულია კრედიტზე, რისკის თითოეული სახეობის ჭრილში, დოკუმენტების წარმოდგენისა და ანალიზის თავისებურებები. შეთავაზებულია საბანკო ბიზნესზე ერთდროულად მოქმედი რისკების ურთიერთზემოქმედების ფაქტორის გამოვლენისა და მისი რაოდენობრივად გაანგარიშების ავტორისეული ვარიანტი. განსაკუთრებული ყურადღება საკრედიტო რისკების ანალიზისას ყველაზე ხშირად გავრცობილ ძირითად პრობლემებზე და შეცდომებზეა გამახვილებული.

სახელმძღვანელო განკუთვნილია საბანკო თანამშრომლებისათვის, ასევე „საბანკო საქმის“ ან „ფინანსები და კრედიტის“ დეპარტამენტის საგანმანათლებლო უმაღლესი დაწესებულებების სტუდენტი ბაკალავრებისათვის, მაგისტრანტებისათვის, დოქტორანტებისათვის. იგი შეიძლება პოტენციალური მსესხებლებისათვის კრედიტზე განაცხადის გონივრულად და ხარისხობრივად მომზადებასთან მიმართებაში იყოს სასარგებლო.

3. ფინანსური ინსტიტუტები და ბაზრები.

სახელმძღვანელოში ლოგიკური თანმიმდევრობითაა განხილული ფინანსურ ინსტიტუტებთან და ბაზრებთან დაკავშირებული ისეთი აქტუალური საკითხები, როგორიცაა: ფინანსური ბაზარი და მისი მონაწილეები, სავალუტო ბაზარი, საკრედიტო ბაზარი, სადაზღვევო ბაზარი, ფასიანი ქაღალდების ბაზარი, სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი, ფასწარმოქმნა ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე, ოპერაციები წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტებით, ფასიანი ქაღალდების პორტფელი, ფინანსური ინსტიტუტების ზედამხედველობა, ფინანსური ბაზრის რეგულირება, ფასიანი ქაღალდების ბაზარი საქართველოში, საპროცენტო რისკების მართვა, ძვირფასი ლითონების ბაზარი, საერთაშორისო ფინანსები და საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციები.

წიგნი განკუთვნილია ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის და დოქტორანტურის კურსის მსმენელთათვის, ასევე პროფესორ-მასწავლებლებისთვის. იგი აგრეთვე დიდ დახმარებას გაუწევს ფინანსების აღნიშნული საკითხების შესწავლით დაინტერესებულ სხვა პირებსაც.

4. საბუღალტრო საქმე, ტომი III, (აუდიტის კომპიუტერული საინფორმაციო სისტემები).

ახელმძღვანელოში ჩამოყალიბებულია აუდიტორული საქმიანობის ორგანიზაციის საფუძვლები, აუდიტის მეთოდოლოგიური საკითხები, თანამედროვე ტექნოლოგიების როლი აუდიტორულ საქმიანობაში, აუდიტორული საქმიანობის განხორციელება

კომპიუტერული საინფორმაციო სისტემების საშუალებით. სახელმძღვანელო ორიენტირებულია ბიზნესის ადმინისტრირების პროფილის საბაკალავრო და სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამების ასათვისებლად. ასევე სასარგებლო იქნება თანამედროვე ფინანსური მენეჯმენტის პრაქტიკოსი მუშაკებისათვის ეფექტიანი სამეწარმეო საქმიანობის უზრუნველსაყოფად.

კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ლილი გვენეტაძე	გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციების შრომების კრებიული I	საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უივერსიტეტი ., 2017	გვ.271-275
ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)				

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა-ური, ჟურნა-ლის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/ კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ცაავა გიორგი	საბანკო საქმის მდგრადობის, სტაბილურობისა და საიმედოობის თეორიული საფუძვლები. თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის საერთაშორისო ჟურნალი „მეცნიერება და ცხოვრება“	№ 1 (15)	თბილისი	6 გვ
2	ჭელიძე მედეა,	ოფშორული	N6 (6)	შპს.ფორმა	5 გვ.

	ქურასბედიანი სალომე.	ზონების მნიშვნელობის შესახებ სამეცნიერო ჟურნალი „სეუ და მეცნიერება“.			
3	ჭელიძე მედეა, გელიტაშვილი გოგა.	ფინანსური კონტროლის სისტემა საქართვე-ლოში.ჯ.ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა მრავალპროფილიანი საერთაშორისო აკადემიის ანთოლოგია.	ტომი VI	თბილისი	5 გვ.
4	სულაშვილი გიორგი, ფაილოძე ნინო, აბრალავა ანზორ, ქუთათელაძე რუსუდან, სულაშვილი მალხაზ, მურვანიძე იაშა, გაბარაევი ჟანა, ყიფიანი სალომე.	1. კომპანიის ეფექტური მართვის სრულყოფის საკითხები ბიზნესისა და ეკონომიკის საერთაშორისო ჟურნალი (IJBEA)	2(3)		5 გვ.
5	ხიდირბეგიშვილი ნინო, ბურდიაშვილი რატი.	სქორინგი იურიდიულ პირთა დაკრედიტებაში. ყოველთვიური საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟურნალი „ეკონომიკა“.	№ 3-4	შპს.ფორმა	7 გვ.
6	ბურდიაშვილი რატი, ხიდირბეგიშვილი ნინო.	სარეიტინგო კომპანიები და რეიტინგული შეფასების მეთოდები. ყოველთვიური საერთაშორისო რეცენზირებადი და	№ 3-4		12 გვ.

		რეფერირებადი სამეცნიერო ჟურნალი „ეკონომიკა“.			
7	აბლოთია კობა	დედოლარიზაცია ეკონომიკის განვითარების შედეგი ჟურნალი „ეკონომიკა“	N7-8		
8	აბლოთია კობა	ნეოკეინსიანური ეკონომიკური პოლიტიკა მსოფლიო პრაქტიკაში ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“	N3		

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. საბანკო საქმის მდგრადობის, სტაბილურობისა და საიმედოობის თეორიული საფუძვლები.

ცაავა გიორგი.

ანოტაცია

1. **შეთავაზებულია, რომ ბანკისა და საბანკო სისტემის ფუნქციები კომპლექსურად** უნდა იქნას განხილული და ისინი თანამედროვე პირობებში ასრულებენ შემდეგ ოთხ ძირითად ფუნქციას:**ფულადი სახსრების აკუმულირებისა და განაწილების; ეკონომიკაში ფულის მოთხოვნისა და მიწოდების რეგულირებას; ეკონომიკაში გადახდების ჰარმონიზაციას.**

2. **განსაზღვრულია ცნებები „სტაბილურობა“, „მდგრადობა“, „საიმედობა“-ს გამოყენების სფეროები და წესი** და რომ: ცნება **„სტაბილურობა“** გამოყენებული უნდა იქნას ისეთი მოვლენების ანალიზისას, რომლებიც საბანკო სისტემის მიერ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში სტრუქტურული და ფუნქციონალური მთლიანობის შენარჩუნებასთან იქნება დაკავშირებული; ცნება **„მდგრადობა“** მეტი ხარისხით საბანკო სისტემის მიერ კრიზისულ მოვლენებზე რეაქციის შესწავლისას უნდა იქნას გამოყენებული; ცნება **„საიმედობა“** გამოყენებული უნდა იქნას საბანკო

სისტემის ცალკეული ელემენტების შედარებითი მახასიათებლების ანალიზისას.

2. ოფშორული ზონების მნიშვნელობის შესახებ.

ტექნიკურმა პროგრესმა, საბაზრო ურთიერთობების საერთაშორისო ხასიათმა, ოფშორული ზონების ჩამოყალიბებამ და ჩრდილოვანი ეკონომიკის განვითარებამ განაპირობა ფულის გათეთრების მზარდი მასშტაბები. საბაზრო ურთიერთობების, კომუნიკაციებისა და ინტერნეტ სისტემების განვითარების შედეგად რთულდება ქვეყნების მიერ დაცვის სისტემების შემუშავება და კონტროლი, იხვეწება მაღალტექნოლოგიური თაღლითური სქემები და კონფიდენციალურ ინფორმაციებზე წვდომის საშუალებები.

საზოგადოების ნაწილს ოფშორი მიაჩნია ფულის გათეთრების ცენტრად, მეორე ნაწილი კი თვლის, რომ ოფშორში მხოლოდ საბანკო ოპერაციებიდან მიღებული შემოსავლების ლეგალიზება ხორციელდება. თუმცა შეუძლებელია რომელიმე მოსაზრების აბსოლუტური სისწორის დადასტურება, რადგან ოფშორს უამრავი ასპექტი ახასიათებს.

ოფშორული ბიზნესი რამდენადაც თავისუფალი და მომგებიანია სამეწარმეო სუბიექტებისთვის, იმდენად საფრთხის შემცველია სახელმწიფოთა ეკონომიკური მდგრადობისთვის. ოფშორული ზონები ერთ-ერთი გამტარია არალეგალური, ე.წ. „შავი“ ფულის. ხშირ შემთხვევაში ტერორისტული დაჯგუფებებიც ოფშორულ ზონებს იყენებენ თავიანთი ფულადი სახსრების სხვადასხვა ქვეყნებში განაწილებისთვის.

3. ფინანსური კონტროლის სისტემა საქართველოში.

ფინანსური კონტროლი წარმოადგენს მრავალდონიან და მრავალმიმართულებიან მოვლენას. იგი მოიცავს როგორც ფულადი სახსრების ფონდების ფორმირებისა და გამოყენების პროცესების, ასევე სამეურნეო-საფინანსო ოპერაციების ეკონომიკური ეფექტიანობისა და საწარმოო ხარჯების მიზანშეწონილობის კონტროლს. ფინანსურმა კონტროლმა უნდა უზრუნველყოს როგორც სახელმწიფოსა და მისი ორგანიზაციების, ასევე ყველა მეურნე სუბიექტის ინტერესებისა და უფლებების რეალიზაცია.

საქართველოში ჩამოყალიბებულია ფინანსური კონტროლის ორგანიზების შემდეგი სტრუქტურა: სახელმწიფო ფინანსური კონტროლი; უწყებრივი ფინანსური კონტროლი; შიდა ფინანსური კონტროლი; არასახელმწიფო, დამოუკიდებელი ფინანსური კონტროლი.

4. კომპანიის ეფექტური მართვის სრულყოფის საკითხები.

ანოტაცია - გლობალიზაციის პირობებში ჩვენი ქვეყნის აქტიურად მონაწილეობის მიუხედავად არსებობს უამრავი პრობლემა. ამ პრობლემების გადაწყვეტაში ერთერთი არსებითი როლი ენიჭება აუდიტს. სწორი გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭიროა სრულყოფილ და ზუსტ ინფორმაციას ფლობდნენ, როგორც სახელმწიფო სტრუქტურები, ასევე სამეურნეო სუბიექტები. ასეთი ტიპის ოპერაციების აუდიტი საკმაოდ რთული და ხანგრძლივი პროცესია, ვინაიდან ეკონომიკური საქმიანობის არეალი სცილდება ქვეყნის საზღვრებს და გასათვალისწინებელია როგორც ადგილობრივი კანონმდებლობა, ასევე საერთაშორისო და იმ ქვეყნის კანონმდებლობა, რომელთანაც ხორციელდება საქმიანი ურთიერთობები. ამგვარად აუდიტი უნდა ჩატარდეს მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების მიერ. მათ მიერ მომზადებულ დასკვნებზე დამოკიდებულია კომპანიის ეფექტური მართვა, რაც ეკონომიკური ზრდის და მდგრადობის საწინდარია.

5. სქორინგი იურიდიულ პირთა დაკრედიტებაში.

ბანკებს იურიდიული პირების დაკრედიტებაში დავალიანების პრობლემების ზრდადი ტენდენციებიდან გამომდინარე ესაჭიროებათ კლიენტის კრედიტუნარიანობის შეფასების ისეთი ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა და შემუშავება, რომლებიც უზრუნველყოფენ არამარტო სწორი გადაწყვეტილების მიღებას, არამედ დააჩქარებს გადაწყვეტილების მიღების პროცესს.

სქორინგული მოდელებიდან, რომლებსაც იყენებენ წარმოებების კრედიტუნარიანობის შესაფასებლად ყველაზე მეტად ცნობილია ე. ალტმანის მოდელი, რომლის პირველი ვარიანტი შეიმუშავეს 1968 წელს. მოგვიანებით არსებული მოდელი იქნა სრულყოფილი არასაჯარო კომპანიებისათვის.

2000 წელს ალმატმანის მიერ შექმნილი იქნა Z ანგარიშის მოდიფიცირებული მოდელი იმ კომპანიებისათვის, რომლებიც ფუნქციონირებდნენ ქვეყნებში განვითარებადი ბაზრებით. 1984 წელს დ. ფულმერის მიერ შეიქმნა სპეციალურად მცირე საწარმოებისათვის განკუთვნილი კრედიტუნარიანობის შესაფასებელი მოდელი. იურიდიული პირების შესაფასებლად სქორინგული მეთოდების გამოყენება არ მიმდინარეობს ისეთი ინტენსივობით, როგორც ფიზიკური პირების შემთხვევაში.

6. სარეიტინგო კომპანიები და რეიტინგული შეფასების მეთოდები

აშშ-ს ფასიანი ქაღალდების კომისიის (SEC) მიერ სარეიტინგო სააგენტოებისთვის მინიჭებულია „ეროვნულად აღიარებული სტატისტიკური სარეიტინგო ორგანიზაციის“ სტატუსი. სიაში პირველ რიგში შეტანილი იქნა სამი უმსხვილესი სარეიტინგო სააგენტო.

Standard&Poor's. განსაზღვრავს ეროვნული სახელმწიფოს საერთო კრედიტუნარიანობის, როგორც რაოდენობრივ შეფასებას ასევე ხარისხობრივ შეფასებას. **Moody's Investors Services.** ძირითადი ფაქტორები, რომლებსაც იკვლევენ აღნიშნული სააგენტოს ანალიტიკოსები სტანდარტულია ანუ თანხვედრაშია იმ ძირითად ინდიკატორებთან, რომლებსაც იყენებენ სხვა სარეიტინგო სააგენტოების ექსპერტები. ასევე **Moody's Investors Services-ის** იყენებს თითქმის იგივე მახასიათებლებს (მაჩვენებლის შინაარსი და/ან მისი ზღვრული (ოპტიმალური) მნიშვნელობა), რომლებსაც აქვთ ისეთივე გავლენა ქვეყნის რისკის დონეზე. **Fitch IBCA**. **Fitch IBCA-ს** ექსპერტების ქვეყნის რისკის დონის შეფასების მეთოდიკა ეფუძნება ფარდობითი მაჩვენებლების დინამიკის ანალიზს.

II. 2. პუბლიკაციები:
ბ) უცხოეთში

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ჟურნალის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ჭელიძე მედა, გელიტაშვილი გოგა	საჯარო ფინანსების მართვის შესახებ საქართველოში მე -9 გამოცემა: კვლევითი სტატიები, "B & M Publishing"	მე -9 გამოცემა	სან ფრანცისკო, კალიფორნია, აშშ. მაისი	4 გვ.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. საჯარო ფინანსების მართვის შესახებ საქართველოში

საქართველოში საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლის შემდეგ, რადიკალურად შეიცვალა ფინანსების მართვის სისტემა. ფინანსთა სამინისტროსთან ერთად, ფინანსების მართვის მნიშვნელოვანი ორგანიზაციული სტრუქტურებია სახელმწიფო აუდიტის სამსახური, დამოუკიდებელი აუდიტორული ფინანსური კონტროლის სამსახურები და ა.შ.

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის ფარგლებში, ბიუჯეტირების მიმართულებით დასახული ღონისძიებები უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების ეფექტიან მართვას და გამჭვირვალობას, სხვადასხვა სექტორის განვითარების მიზნით დასახული პოლიტიკის განხორციელებისათვის საჭირო რესურსების მობილიზებას ფისკალური მდგრადობის შენარჩუნების პირობებში და სოციალური ვალდებულებების დაფარვის პარალელურად ეკონომიკის ზრდის ხელშემწყობი ფისკალური პოლიტიკის გატარებას.

III. 1. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

ა) საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ცაავა გიორგი, ერისთავი მარი.	ეკონომიკის საბანკო სექტორში კორპორაციული	თბილისი, საქართველოს ეროვნული

		მართვის მექანიზმის ფორმირების, კლიენტებთან ურთიერთობების მართვისა და საბანკო ინოვაციების სტიმულირების ინსტრუმენტების სრულყოფა.	უნივერსიტეტის საერთასორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2017“
2	ცაავა გიორგი, ჯიქია ჯაბა.	კომერციული ბანკების საქმიანობის ანალიზის ძირითადი ხერხები და მეთოდები და ბანკის ფინანსური მდგომარეობის შეფასების პრაქტიკული ჩვევების გამომუშავება.	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთასორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2017“
3	ცაავა გიორგი, დავათაშვილი გიორგი.	ბანკის მსესხებელი ფიზიკური პირის კრედიტუნარიანობის უწყვეტი შკალის მიხედვით შეფასების მეთოდი.	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთასორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2017“
4	ცაავა გიორგი	კომერციული ბანკის მსესხებლების საკრედიტო რისკის ჯგუფის განსაზღვრის მეთოდიკა.	თბილისი,საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“, 2017
5	ცაავა გიორგი	ბანკის საერთო რისკის დაშვებადობის ხარისხის გაანგარიშების ფორმულის კორექტირების აუცილებლობის შესახებ	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთასორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2017“
6	ცაავა გიორგი, ბიბილური ნატო.	საბანკო ინოვაციების ცნება და მათი კლასიფიკაცია.	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთასორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2017“
7	ცაავა გიორგი, ბიბილური	საბანკო ინოვაციური ახალი	თბილისი, საქართველოს

	ნატო.	პროდუქტებისა და მომსახურების დანერგვის თანამედროვე სტრატეგიული ტენდენციები.	ეროვნული უნივერსიტეტის საერთასორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2017“
8	Бельская Татьяна, Челидзе Медея	Гендерная демократия, как важное направление общественных отношений XXI в.	IV Международная научная конференция «Мир и гендер». Грузинский технический университет и Центр исследования гендерного равенства. Тбилиси, Грузия. 16 ноября 2017 г.
9	მოსიაშვილი ვალერი, ჭელიძე მედეა	მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების როლი საქართველოს საკრედიტო სისტემაში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“. ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. თბილისი, 2017 წლის 3-4 ნოემბერი.
10	ბერიძე თამარ, ჭელიძე მედეა, ბიბიჩაძე დავით.	წარმატებისა და დროის მენეჯმენტის საკითხის შესახებ	II საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „ცოდნის ეკონომიკის აქტუალური პრობლემები გლობალიზაციის პირობებში: თეორია და პრაქტიკა“. თბილისი, 2017 წლის 30 ივნისი.
11	ქურასბედიანი სალომე, ჭელიძე მედეა.	„უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“.	ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. თბილისი, 2017 წლის 19-20 მაისი.

12	დარჩიაშვილი ნიკოლოზ, ქუთათელაძე ალეკო	საბანკო სექტორის განვითარება და რეგულირება ფინანსური გლობალიზაციის პირობებში.	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამ,ოწვევები“.
13	ლილი გვენეტაძე	კომპანიის ფინანსური კაპიტალის მართვის ზოგიერთი ასპექტები.	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი., გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის შრომების კრებული I
14	სულაშვილი გიორგი, სულაშვილი მალხაზ, ხოტენაშვილი ბელა, ტარუაშვილი ნინო, მურვანიძე იაშა.	ბიზნესის როლი უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციაში საქართველოში.	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაცია, სტრატეგიები და გამოწვევები“, საგრანტო პროექტის „განათლების რეფორმა ცოდნის საერთაშორისო გაცვლის საშუალებით“ ფარგლებში.
15	სულაშვილი გიორგი, მურვანიძე იაშა.	კომპანიების სტრატეგიული მართვის სრულყოფის პრიორიტეტები	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“ 19-20 მაისი, თბილისი, 2017.
16	ბურდიაშვილი რატი, ხიდირბეგიშვილი ნინო	რისკების შეფასების დელფის მეთოდი.	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია სეუ–2017 თბილისი
17	ჩხაიძე ზურაბ	აქტივების მართვის ანალიზი კომერციულ	თბილისი, რეფერირებადი და რეცენზირებადი

		ბანკებში	სამეცნიერო ჟურნალი „სეუ &მეცნიერება“, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია სეუ
18	აბლოთია კობა	თანამედროვე ეკონომიკა და კონკურენცია	პირველი საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია კონკურენციის პოლიტიკა: თანამედროვე ტენდენციები და გამოწვევები, შრომების კრებული, 17-18 ნოემბერი

ბ) უცხოეთში

#	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ვანიშვილი მერაბ, ჭელიძე მედეა.	საქართველოს მოსახლეობის სეგმენტაცია ფინანსური შესაძლებლობებისა და ფულის მართვის სტილის მიხედვით	XXX საერთაშორისო სამეცნიერო და პრაქტიკული კონფერენცია «ევროპული კვლევა: ინოვაცია მეცნიერებაში, განათლებასა და ტექნოლოგიაში». ლონდონი, გაერთიანებული სამეფო. 10-11 ივლისი, 2017. სამეცნიერო ჟურნალი «ევროპული კვლევა».
2	ქუთათელაძე რუსუდან, ბერიძე თამარ, ჭელიძე მედეა, გოდერძიშვილი ბელა	არაკომერციული ორგანიზაციების ფინანსების თანამედროვე მდგომარეობა საქართველოში	22-ე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია ეკონომიკა და მენეჯმენტი, ICEM 2017. რიგა, ლატვია. მაისი 10-12, 2017 წ.
3	ბერიძე თამარ, ჭელიძე მედეა, გოდერძიშვილი ბელა.	ადამიანური რესურსების მართვის ეფექტიანი მოდელის ფორმირება საქართველოში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია «ადამიანური რესურსების მართვა: მიმდინარე ტენდენციები, გამოწვევები,

			შთაგონებები». Trenčianske Teplice, Slovak Republic. აპრილი 20-21, 2017
4	ჭელიძე მედეა, გელიტაშვილი გოგა	საოჯახო მეურნეობათა შემოსავლების და ხარჯების ანალიზი საქართველოში	V საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია "ეკონომიკა, ფინანსები და მენეჯმენტი 21-ე საუკუნეში: ტენდენციების ანალიზი და განვითარების პერსპექტივები". ბუკოველი, უკრაინა. 2017 წლის 20-23 მარტს.
5	ნოზაძე მზევინარ	საპენსიო სისტემის რეფორმა საქართველოში: სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტები	"UKRAINE - EU> თანამედროვე ტექნოლოგია, ბიზნესი და სამართალი". სლოვაკეთი ავსტრია უნგრეთი 2017. საპენსიო რეფორმა საქართველოში: სოციალურ-ეკონომიკურ ასპექტებზე. 3-7 აპრილი, 2017 წ.